

**ПІВДЕННИЙ ФІЛІАЛ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
«КРИМСЬКИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

Миронюк Тетяна Іванівна

УДК 005.5 : [658.152:637.1]

**УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ ІНВЕСТИВАННЯ
МОЛОКОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ**

**08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(економіка сільського господарства і АПК)**

АВТОРЕФЕРАТ

**дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук**

Сімферополь – 2010

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Одеській національній академії харчових технологій Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник: доктор економічних наук, професор
ХАРКІВСЬКИЙ Дмитро Федорович,
Одеська національна академія харчових технологій,
завідувач кафедри менеджменту та фінансів.

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
Топіха Іван Наумович,
Миколаївський державний аграрний університет
завідувач кафедри економіки сільського господарства

кандидат економічних наук, доцент
Заготов Валерій Олександрович
Південний філіал національного університету
біоресурсів і природокористування України
«Кримський агротехнологічний університет»
доцент кафедри економіки та організації сільського
господарства

Захист відбудеться «28» січня 2010 року о 9.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 52.805.01 у Південному філіалі Національного університету біоресурсів і природокористування України «Кримський агротехнологічний університет» за адресою: 95000, м. Сімферополь, смт. Аграрне, корп. 1, ауд. 105.

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Південного філіалу Національного університету біоресурсів і природокористування України «Кримський агротехнологічний університет» за адресою: 95000, м. Сімферополь, смт. Аграрне, корп. 1.

Автореферат розісланий «25» грудня 2009 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради,
кандидат економічних наук, доцент

С. Я. Дементьєва

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Молочна галузь є однією з головних ланок агропромислового комплексу України, питома вага якої в загальних обсягах виробництва харчової та переробної промисловості досягає 18 %. Її основним завданням є забезпечення населення високоякісними продуктами харчування, а переробної промисловості – сировиною. Розвиток молочної галузі України суттєво змінився після 1990 року. Спад виробництва молока був досить довгим та глибоким, а його відродження у порівнянні з іншими галузями АПК почалося пізніше, що суттєво вплинуло на стан молокопереробних підприємств. Сьогодні, коли Україна є членом СОТ, виникає потреба у нових підходах до розвитку економічних систем, створенні дієвого апарату управління, який би стимулював ефективну відбудову та розвиток молокопереробної промисловості, оновлення її матеріально-технічної бази за рахунок активізації та ефективності інвестиційних процесів.

Сучасний стан і подальший розвиток інвестиційного процесу країни залежить від рівня її загальноекономічного розвитку, який потребує проведення аналізу промислового виробництва в цілому та інфраструктури інвестиційного ринку зокрема. Вхід України у СОТ вимагає від підприємств, і особливо молокопереробних, використання дешевших фінансових ресурсів для створення продуктів з конкурентоспроможною ціною. Тому реалізація інвестиційної стратегії вітчизняних підприємств з переробки молока значною мірою залежить від усіх аспектів інвестування. Внаслідок цього стає необхідним удосконалення управління ефективністю інвестиційного процесу, формування ринкової системи пошуку і мобілізації фінансових ресурсів та розробки інвестиційної політики для молокопереробного підкомплексу.

Теоретичні проблеми розвитку інвестування завжди займали провідне місце в наукових дослідженнях більшості зарубіжних та вітчизняних економістів, таких як В. Беренс, П. М. Хавранек, П. Е. Самуельсон, В. П. Александрова, О. І. Амоша, І. О. Бланк, В. М. Геєць, М. С. Герасимчук, М. І. Кисіль, М. Я. Месель-Веселяк, А. А. Пересада, П. С. Рогожин, В. П. Ситник, В. Я. Шевчук. Зокрема питаннями підвищення ефективності функціонування молокопереробної галузі займаються такі вітчизняні вчені-економісти, як В. Г. Андрійчук, В. І. Бойко, І. М. Галак, М. М. Ільчук, М. П. Коржинський, Л. О. Мармуль, В. Я. Месель-Веселяк, Т. Л. Мостенська, О. С. Олійник, П. Т. Саблук, І. Н. Топіха, Д. Ф. Харківський, Г. В. Чабан, О. О. Швець. Але питання розробки концептуальних засад управління ефективністю інвестицій на молокопереробних підприємствах не знайшли достатнього висвітлення в працях науковців та потребують подальшого дослідження. Залишаються невизначеними пріоритетні напрями їх інвестування, вибір альтернативних джерел інвестиційних ресурсів, правові засади регулювання інвестиційної діяльності підприємств з виробництва молочних продуктів. Вирішення питань ефективності інвестиційних процесів в молочній промисловості – це одна із найбільш важливих економічних проблем їх розвитку, яка має бути негайно вирішена. Адже регулюючи рух інвестицій, можна впливати на ступінь інтенсивності розвитку

молокопереробної галузі. Тому саме наукова та практична цінність розв'язання цих проблем доводять актуальність, цілі та напрями нашої дисертаційної роботи.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Тема дослідження входить до плану науково-дослідної роботи відділу інвестицій Національного наукового центру «Інститут аграрної економіки» УААН «Розробити теоретико-методологічні засади інвестиційної політики та механізмів її реалізації в аграрному секторі економіки» (ДР №0106U000577), кафедри менеджменту та фінансів Одеської національної академії харчових технологій «Удосконалення системи управління інвестиційно-інноваційною діяльністю в галузях аграрно-промислового комплексу» (ДР №0109U000769).

Мета і завдання дослідження. Мета дисертаційної роботи полягає в розробці теоретико-методичних засад та практичних рекомендацій щодо удосконалення механізму та визначення напрямів управління ефективністю інвестування молокопереробних підприємств Одеського регіону України.

Досягнення поставленої мети обумовило необхідність розв'язання таких завдань:

- дослідити суть та зміст поняття «інвестиції» та удосконалити їх класифікацію на мікроекономічному рівні;
- дослідити теоретико-методологічні засади та систему показників оцінки ефективності інвестицій;
- розробити алгоритм управління інвестиційним процесом молокопереробних підприємств;
- проаналізувати економічні умови виробничої діяльності молокопереробних підприємств та, відповідно з цим, визначити можливості здійснення ними інвестиційного розвитку;
- комплексно дослідити стан, визначити особливості та тенденції інвестиційного процесу молокопереробних підприємств;
- виявити критерії удосконалення управління інвестуванням молокопереробних підприємств в цілому і в умовах членства України у СОТ зокрема;
- обґрунтувати вибір альтернативних джерел інвестування та напрямів їх освоєння;
- надати пропозиції щодо покращення інвестиційної привабливості молокопереробних підприємств Південного регіону на умовах запровадження кластерної організації виробництва.

Об'єктом дослідження є процес управління ефективністю інвестування підприємств молокопереробної галузі.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та практичних засад щодо питань управління інвестуванням молокопереробних підприємств з метою підвищення його ефективності задля забезпечення сталого їх розвитку на сучасному етапі.

Методи дослідження. При проведенні досліджень використано методи теоретичного узагальнення, групування, порівняння та систематизації (при розкритті сутності поняття «інвестиції» та їх класифікації); статистичного, графічного, економічного аналізу (при дослідженні економічних умов

діяльності молокопереробних підприємств та аналізі інвестиційного процесу як в цілому в регіоні та, зокрема, на досліджуваних підприємствах з переробки молока); метод рейтингових оцінок, системи балів (при дослідженні економічного стану підприємств з переробки молока); метод ковзних середніх (при дослідженні концентрації освоєних інвестицій на одне молокопереробне підприємство Одеського регіону); SWOT- аналізу (при визначенні слабких та сильних сторін, загроз та можливостей діяльності молокопереробних підприємств регіону).

Інформаційну базу дослідження склали законодавчі акти та нормативні документи, статистичні матеріали Державного комітету статистики України, Головного управління статистики Одеської області, бухгалтерська та статистична звітність молокопереробних підприємств регіону, матеріали періодичних видань, наукових та науково-практичних конференцій.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в розробці та обґрунтуванні теоретичних та практичних засад управління ефективністю інвестування молокопереробних підприємств. Проведене дослідження дозволило отримати наукові результати, які виносяться на захист та характеризуються науковою новизною:

вперше:

- розроблено основні засади та запропоновано алгоритм управління інвестиційним процесом на молокопереробних підприємствах;

удосконалено:

- наукові погляди стосовно трактування поняття «інвестиції» та класифікації інвестицій, що враховує особливості діяльності підприємств молокопродуктового підкомплексу Одеського регіону;

- підхід до вибору системи показників щодо оцінки ефективності інвестиційного розвитку на молокопереробних підприємствах, що включає визначення сукупних річних інвестицій по підприємству;

- підхід до організації виробничої діяльності молокопереробних підприємств за допомогою кластерної форми;

набули подальшого розвитку:

- доведено необхідність застосування фінансового лізингу на молокопереробних підприємствах в якості альтернативного джерела інвестиційних ресурсів;

- підходи щодо підвищення інвестиційної привабливості молокопереробних підприємств з метою забезпечення їх конкурентоспроможності у просторі СОТ.

Практичне значення наукових результатів. Результати дисертаційного дослідження дають змогу запровадити систему управління ефективністю інвестування на молокопереробних підприємствах Одеського регіону шляхом удосконалення їх інвестиційної стратегії, що дозволить обрати перспективні напрями інвестування при мінімумі фінансових витрат.

Отримані результати дослідження управління ефективністю інвестицій застосовуються на молокопереробних підприємствах Одеської області: ВКФ «Агромарін» (довідка № 264 від 01.12.2009 р.), ТОВ «Цебриковський сирзавод», ЗАТ «Троїцький молокозавод» та ЗАТ «Ширяєвський маслозавод»

(довідка Головного управління агропромислового розвитку Одеської обласної державної адміністрації № 16-15-04-1099 від 02.12.2009 р.)

Теоретико-методологічні і наукові положення дисертаційної роботи застосовуються у навчальному процесі при розробці методичного забезпечення та викладанні дисциплін «Фінансовий менеджмент», «Інвестиційний менеджмент» та «Фінанси підприємств» на факультетах економіки та бізнесу і менеджменту та маркетингу, кафедрі переробки молока Одеської національної академії харчових технологій та Одеського державного аграрного університету.

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є самостійно виконаною науковою працею, у якій відображено підхід автора до обґрунтування методичних та практичних рекомендацій щодо методів та принципів управління ефективністю інвестування молокопереробних підприємств регіону.

Всі викладені в дисертації наукові результати отримані автором самостійно. Із наукових праць, опублікованих у співавторстві, в дисертаційному дослідженні використані тільки ті положення, що є результатом особистої роботи здобувача.

Апробація результатів дисертації. Основні наукові положення та результати дослідження доповідались здобувачем на наступних науково-практичних конференціях: науковій конференції професорсько-викладацького складу Одеського державного аграрного університету (м. Одеса, 2007 р.); міжнародній науково-практичній конференції Інституту фінансів Українського державного університету економіки та фінансів (м. Одеса, 2007 р.); міжвузівській студентській науково-практичній конференції Одеського регіонального інституту державного управління НАДУ при Президентові України (м. Одеса, 2008 р.); міжнародній науково-практичній конференції Кримського інституту бізнесу (м. Сімферополь, 2008 р.); наукових конференціях викладацького складу економічного факультету Одеської національної академії харчових технологій (м. Одеса, 2008-09 рр.).

Публікації. Основні положення та результати дослідження висвітлено в 13 наукових публікаціях, з яких 7 – у наукових фахових виданнях. Загальний обсяг публікацій складає 5,21 друк. арк., з яких особисто автору належить 4,58 друк. арк.

Структура і обсяг дисертації. Повний обсяг дисертації складає 195 сторінок комп'ютерного тексту. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Основний зміст викладений на 167 сторінках, містить 39 таблиць, 19 рисунків, 6 додатків. Список використаних джерел включає 192 найменування.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У вступі обґрунтовано актуальність теми, визначена мета, завдання, предмет та об'єкт дослідження, викладено основні положення і практична значимість дисертації, наведена інформація про апробацію одержаних результатів та висвітлено особистий внесок здобувача.

У першому розділі «Теоретичні основи управління ефективністю інвестування підприємств» розглянуті теоретичні і методичні аспекти управління інвестиційним процесом та його ефективністю на підприємстві, визначено сутність поняття «інвестиції», здійснено класифікацію їх видів, також опрацьовано методiku оцінки ефективності інвестицій.

Інвестиції в господарській діяльності будь-якого господарюючого суб'єкта відіграють важливу роль, а на рівні держави є основним фактором зростання національного доходу. Тому для досягнення найвищого результату інвестування на підприємстві слід розробити дієвий механізм управління інвестиціями, метою якого є забезпечення ефективності інвестиційної діяльності підприємства у майбутньому. Найефективнішим інструментом управління інвестиційною діяльністю будь-якого підприємства, зокрема і молокопереробного, є інвестиційна стратегія, яка являє собою комплекс довгострокових цілей, вибір найефективніших шляхів їх досягнення та отримання найвищого ефекту. Але слід відмітити, що визначити єдиний оптимальний варіант управління ефективністю інвестування для всіх підприємств досить складно, через їх різну організаційно – правову форму, неоднаково сформовану структуру інвестиційних ресурсів та наявний склад спеціалістів – управлінців, які не завжди добре володіють сучасними методами управління.

Визначені основні кроки формування стратегії інвестування, які направлені на розв'язання найголовніших питань щодо управління реальними і фінансовими інвестиціями та управління формуванням інвестиційних ресурсів молокопереробного підприємства з урахуванням його життєвої стадії. Відповідно, визначені основні форми здійснення реальних інвестицій, які структуровані на дві групи: ті, що направлені на підтримування техніко-технологічної бази підприємства, та, по-друге, на її розвиток. Формами здійснення фінансових інвестицій є вкладення коштів в статутні фонди спільних підприємств, дохідні види грошових та фондових інструментів. Управління ж формуванням інвестиційних ресурсів базується на дослідженні та оптимізації показника середньозваженої вартості капіталу та структури інвестиційних ресурсів з урахуванням рівня доходності та ризику за допомогою фінансового леверіджу.

У вітчизняній та зарубіжній літературі існує велика кількість тлумачень поняття «інвестиції», які мають певні відмінності один від одного. Тому на основі проведеного аналізу щодо встановлення сутності інвестицій, розумінні їх обігу та освоєння на переробному підприємстві нами запропоновано альтернативне визначення інвестицій як вкладення капіталу підприємства у всіх його формах в приріст матеріальних, нематеріальних та фінансових активів підприємства з метою підвищення ефективності виробництва.

Оскільки вкладання інвестицій є багатограним економічним процесом, ми розробили їх класифікацію за найважливішими 11 ознаками для отримання необхідної інформації на мікроекономічному рівні. До основних загальновідомих ознак класифікації інвестицій ми додали дві: за характером використання – на початкові, поновлювані і обмежені та за напрямом використання – на такі, що направлені у переробку, обслуговування і у збут та рекламу. Але основною ознакою, на якій ми зосередили свою увагу, відповідно до зазначеної класифікації є поділ інвестицій за об'єктами вкладання на реальні та фінансові.

Нами встановлено основні показники визначення ефективності реальних і фінансових інвестицій. До показників оцінки ефективності реальних інвестицій відносяться чистий приведений доход, внутрішня норма доходності, індекс доходності та період окупності. Показниками оцінки ефективності здійснення фінансових інвестицій є отриманий відсоток від інвестування у фондові інструменти або депозитна ставка відсотків за здійснення депозитних вкладень.

Також проаналізовано показники оцінки сукупного річного ефекту інвестування в цілому по молокопереробному підприємству. На базі розрахованого показника загальної річної суми інвестицій підприємства визначаються такі показники їх економічної ефективності: коефіцієнт рентабельності загальних інвестицій (приріст чистого прибутку на одну гривню загальних інвестицій), коефіцієнт обороту (приріст чистого доходу від реалізації продукції на одну гривню загальних інвестиційних ресурсів) та капіталовіддача інвестицій (приріст виробництва валової продукції на одну гривню загальних інвестицій).

У другому розділі «Аналіз умов та ефективності інвестиційного розвитку молокопродуктового підкомплексу південного регіону України» наводиться аналіз економічних умов функціонування та здійснення інвестування молокопереробними підприємствами Одеського регіону, досліджено інвестиційний потенціал підприємств молокопродуктового підкомплексу, склад та обсяги освоєних ними інвестицій, визначено ефективність інвестування.

Виявлено об'єктивну необхідність припинення негативних процесів, які відбуваються у молочній промисловості країни, за рахунок пожвавлення їх інноваційно-інвестиційного розвитку. Адже останній не може відбуватись хаотично, без визначення пріоритетів діяльності, загальної інвестиційної стратегії, встановлення кінцевих параметрів розвитку.

На основі проведеного аналізу умов діяльності та сучасних тенденцій розвитку молокопереробних підприємств Одеської області можна відзначити, що галузь є стратегічною у забезпеченні продовольчої безпеки держави, та від якої залежить добробут українського народу. Визначальними факторами розвитку галузі є платоспроможність населення, сировинна база, сезонність виробництва, форми організації виробництва, фінансовий стан переробних підприємств та активність їх інвестиційного процесу. Значно впливає на розвиток ринку молока та молочних продуктів і, відповідно, на діяльність виробників та переробних підприємств ціна на молочну продукцію.

В цілому по Одеській області з 1995 р. по 2007 р. поголів'я корів

скоротилось з 311,1 тис. голів до 114,7 тис. голів або на 63,13 %, що пов'язано із значним скороченням фермерських господарств. Відповідно в цей період зменшилось виробництво молока на 169,5 тис. т. На стан справ в молочній галузі регіону також негативно вплинуло зростання утримання корів господарствами населення, оскільки якість такого молока-сировини є значно нижчою. Саме тому на молокопереробні підприємства Одеської області в 2007 році надійшло молока від усіх категорій господарств на 14,9 тис. т або 9,89 % менше, ніж в 2006 році. Відповідно скоротилися обсяги виробництва молока та молочних продуктів (табл. 1).

Таблиця 1

**Виробництво молочної продукції південними регіонами України в
2006-2007 роках**

Вид продукції	Україна, тонн	Автономна Республіка Крим		Миколаївська обл.		Одеська обл.		Херсонська обл.	
		тонн	% до України	тонн	% до України	тонн	% до України	тонн	% до України
Молоко оброблене рідке:									
2006	818032	9015	1,1	15053	1,8	18600	2,3	13188	1,6
2007	866483	10965	1,3	15406	1,8	18729	2,2	9414	1,1
Масло вершкове жирністю до 85%:									
2006	104030	1913	1,8	3656	3,5	3284	3,2	1309	1,3
2007	99500	1915	1,9	3747	3,8	2503	2,5	1195	1,2
Продукти кисломолочні:									
2006	522629	11755	2,2	25812	4,9	8351	1,6	19603	3,8
2007	533779	13559	2,5	27947	5,2	7818	1,5	19238	3,6

В таблиці 1 наведена порівняльна характеристика випуску молочних продуктів областями південного регіону України. За її даними можна зробити висновок, що лідером в 2007 р. з виробництва обробленого рідкого молока залишається Одеська обл. – 18729 т, масла вершкового жирністю до 85 % було виготовлено найбільше в Миколаївській обл. – 3747 т. Серед південних областей України протягом 2006-07 рр. найменше кисломолочних продуктів виготовлено в Одеській області: 1,6 % та 1,5 % відповідно до обсягу в Україні, а найбільше їх було виготовлено в 2007 р. в Миколаївській області – 27947 т або 5,2 % загального обсягу.

В радянські часи один громадянин споживав 373 кг молочної продукції на душу населення в перерахунку на молоко, а в 2007 році – 225 кг, тобто на 148 кг менше, що підтверджено за допомогою рисунку 1. Як видно з рисунку 1 така ж ситуація склалася і в Одеській області.

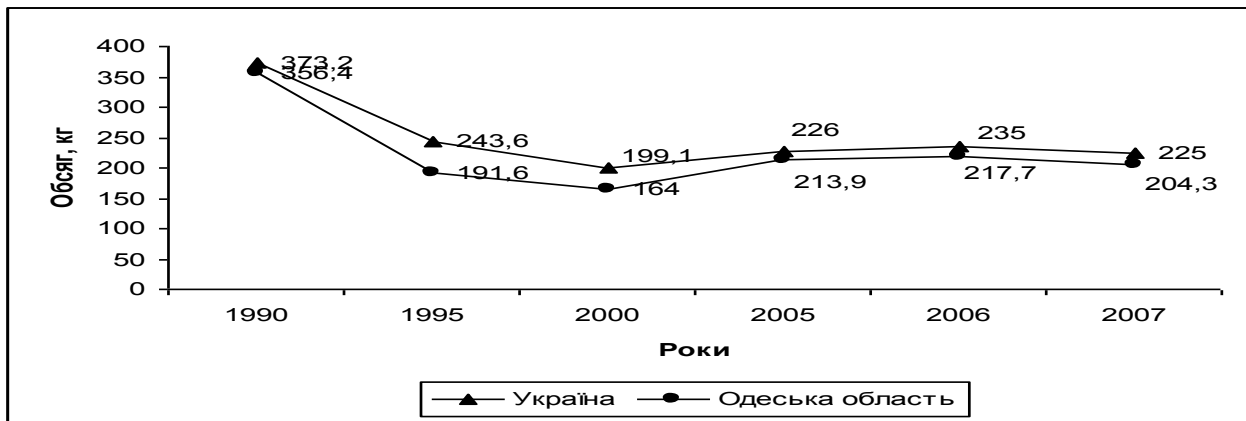

Рис. 1 Динаміка споживання молока та молокопродуктів у перерахунку на молоку на душу населення в Україні та Одеській області

Дослідження інвестиційного потенціалу та показників фінансової стійкості молокопереробних підприємств підтверджує, що вони мають можливість розширювати свою подальшу інвестиційну діяльність, хоча гальмує цей процес недостатня державна підтримка, нерозвиненість інфраструктури інвестиційного ринку. Недосконалий розвиток механізмів фінансування всіх інвестиційних процесів також негативно впливає на ефективність інвестування, про що свідчить від'ємне значення фінансового результату діяльності до оподаткування більшості молокопереробних підприємств, а також обстежених нами – ВАТ «Балтський молочноконсервний комбінат», ВАТ «Арцизький маслозавод» та ВКФ «Агромарін». Також труднощі інвестиційної діяльності пов'язані із незначним рівнем залучення акціонерного капіталу через недостатній захист інтересів акціонерів та портфельних інвесторів, великими витратами використання кредитних ресурсів, здорожчанням енергетичних ресурсів, які мають значну питому вагу в собівартості готової продукції, недостатньо розвинутим та інтегрованим в діяльність молокопереробних підприємств інвестиційним менеджментом, що проявляється в обмеженій здатності розробляти власні нововведення, засвоювати зовнішні та генерувати власні інвестиційні ресурси.

Встановлено, що виробничі показники молокопереробних підприємств Одеського регіону повністю обумовлені ефективністю їх інвестиційного процесу. Обсяги капітальних вкладень в економіку України за 2002-2007 роки мали тенденцію до підвищення, також щорічно зростав обсяг вкладених іноземних інвестиційних ресурсів.

Найпривабливішою галуззю області для вкладання інвестицій є харчова, з підгалузей якої молокопереробна промисловість займає друге місце за обсягами освоєння інвестицій в основний капітал (табл. 2).

Результати дослідження показують, що у останні роки молокопереробні підприємства дещо зменшили обсяги освоєння інвестиційних ресурсів. Так в 2002 році їх частка складала 10,8 % загального обсягу інвестицій у переробну промисловість Одеської області, (в 2005р. – 6,8 %, в 2006р. – 3,6 %), а в 2007р. – 2,2 %. Така негативна динаміка пояснюється зменшенням коштів молокопереробних підприємств, нестабільністю законодавства, високими закупівельними цінами на сировину та сезонністю виробництва. Найбільше

інвестицій молокопереробними підприємствами Одеської області було освоєно у 2005 році, після цього спостерігається щорічне їх зменшення. Але позитивним моментом все ж таки є вищий рівень суми інвестицій за середньорічний показник 2002-07 років – 14713 тис. грн.

Таблиця 2

**Інвестиції в основний капітал харчової промисловості Одеської області,
2002-2007 рр.**

Напрямок виробництва	2002		2003		2005		2006		2007		2007р. у % до 2002р.
	млн. грн.	%	млн. грн.	%	млн. грн.	%	млн. грн.	%	млн. грн.	%	
Виробництво харчових продуктів, напоїв – усього	170,0	100	237,1	100	289,1	100	496,5	100	689,3	100	405,5
Виробництво м'яса та м'ясних продуктів	7,4	4,4	23,4	9,8	13,5	4,7	31,9	6,4	41,9	6,1	566,2
Виробництво рибних продуктів	0,7	0,4	11,8	5,0	9,4	3,2	68,8	13,9	32,6	4,7	4657,1
Виробництво молочних продуктів та морозива	18,4	10,8	12,5	5,3	19,6	6,8	17,9	3,6	14,9	2,2	81,0
Виробництво продуктів борошномельно-круп'яної промисловості	5,1	3,0	4,3	1,8	1,9	0,6	1,6	0,3	3,3	0,5	64,7
Виробництво напоїв	70,4	41,4	59,5	25,1	42,7	14,8	77,8	15,7	115,3	16,7	163,8
Інші виробництва	68,0	40,0	125,6	53,0	202,0	69,9	298,5	60,1	481,3	69,8	710,9

Аналіз інвестиційного процесу молокопереробних підприємств Одеського регіону довів, що в цілому з 2003 по 2007 роки має місце збільшення обсягів освоєних ними інвестицій, що підтверджує таблиця 3. Визначено, що реальне інвестування займає найбільшу питому вагу (до 99,9 %) в загальній сумі інвестицій. Що ж стосується фінансових інвестицій, то їх частка складає 1,2 %.

Таблиця 3

Склад та структура інвестицій молокопереробних підприємств Одеської області в 2003-2007 рр., тис. грн.

Вид інвестицій	Рік										В середньому за 2003-2007 рр.		2007 до 2003 р. (+/-)	
	2003		2004		2005		2006		2007					
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%		
1.Всього в т.ч.	12482	100	8697	100	19631	100	17897	100	14860	100	14713	100	2378	19,1
2. Реальні:	11827	94,8	8498	97,7	19603	99,9	17892	99,9	14859	99,99	14536	98,8	3032	25,6
в т.ч. матеріальні	11816	94,7	8486	97,6	19588	99,8	17864	99,8	14809	99,7	14513	98,7	2993	25,3
нематеріальні	11	0,1	12	0,1	15	0,1	28	0,1	25	0,2	18	0,1	14	127,3
3. Фінансові	655	5,2	199	2,3	28	0,1	5	0,03	1	0,01	178	1,2	-654	-99,8

Реальні інвестиції досліджуваних підприємств в основному спрямовуються на реконструкцію, модернізацію і оновлення основних засобів

та фінансуються в основному за рахунок власних коштів підприємств і залучених кредитів. Фінансові інвестиції досліджуваних молокопереробних підприємств складаються в основному на придбання простих акцій. Аналіз свідчить про необхідність їх розширення за рахунок вкладень також у фондові інструменти, що принесе свої позитивні результати.

Основний показник, який повною мірою характеризує ефективність інвестиційного процесу підприємств з переробки молока – капіталовіддача, яка за період з 2002 р. по 2007 р. зростає з 8,5 до 21,9 грн. або у 2,6 рази. За досліджуваний період її середнє значення становить 16,55 грн. – приріст виробництва продукції на 1 гривну сукупних інвестицій. Для дослідження залежності економічної ефективності виробництва від обсягу інвестицій на одне молокопереробне підприємство ми застосували метод аналітичного групування (табл. 4). За об'єкти групування нами взято 21 підприємство з переробки молока південного регіону. На зростання капіталовіддачі та, відповідно, ефективності виробничої та інвестиційної діяльності впливає обсяг інвестицій на одне молокопереробне підприємство, про що свідчать дані таблиці 4.

Таблиця 4

Вплив обсягу інвестицій молокопереробних підприємств на ефективність інвестування, в середньому за 2005-2007 рр. *

Групи молокопереробних підприємств за обсягами інвестицій, млн. грн.	Кількість підприємств		Середній обсяг інвестицій на 1 молокопереробне підприємство, млн. грн.	Капіталовіддача інвестицій, грн.	Коефіцієнт обороту інвестицій	Коефіцієнт рентабельності інвестицій
	шт.	%				
До 1,0	7	33,3	0,64	3,15	2,98	0,32
1,1-2,0	5	23,8	1,41	4,67	4,01	0,48
2,1-3,0	4	19,1	2,35	6,24	5,31	0,61
3,1- 4,0	2	9,5	3,61	6,01	5,17	0,57
Понад 4,0	3	14,3	5,25	7,15	6,23	0,69
Всього і в середньому	21	100	2,65	5,44	4,74	0,53

Отже, встановлено, що зростання обсягів інвестицій на одне підприємство молокопродуктового підкомплексу Південного регіону викликає збільшення їх обсягів виробництва та ефективності процесу інвестування.

У третьому розділі «Напрями підвищення ефективності інвестицій молокопереробних підприємств» висвітлено процес удосконалення управління інвестуванням на молокопереробних підприємствах з метою підвищення його ефективності на основі запропонованого алгоритму управління цим процесом; розглянуті альтернативні шляхи залучення інвестиційних ресурсів та запропоновані пріоритетні напрями їх використання; обґрунтовані напрями підвищення інвестиційної привабливості досліджуваних підприємств Одеської області.

Проведені дослідження показують, що для ефективного

управління інвестиціями на молокопереробних підприємствах виникає потреба удосконалення цього процесу. Це, перш за все, передбачає впровадження положень інвестиційного менеджменту у практичну діяльність підприємств з переробки молока, глибоке дослідження факторів мікро- та макросередовища, використання методики SWOT-аналізу, за допомогою якої можливо виявити сильні і слабкі сторони інвестиційної діяльності та вплив окремих факторів на ефективність її здійснення, впровадження ефективного засобу стимулювання апарату управління – контролінгу, який базується на встановлених нормативних показниках та результатах управлінського аналізу. На основі цих завдань нами запропоновано алгоритм управління інвестиційним процесом на молокопереробних підприємствах. Цей механізм побудований на основі таких важливих принципів: формування найбільш сприятливих економічних умов та можливостей для здійснення інвестицій, врахування інтересів всіх учасників інвестиційного процесу, обов'язкового здійснення страхування інвестицій, досконалої оцінки ефективності реальних та фінансових інвестицій, встановлення ефективного контролю за реалізацією інвестиційних проектів.

Запропоновані заходи підвищення ефективності управління на підприємствах з переробки молока потребують найшвидшого впровадження та належного виконання. Для цього на досліджуваних підприємствах необхідно удосконалити систему управління інвестиційною діяльністю за такими напрямками: фінансово-економічне забезпечення реалізації інвестицій, науково-технічне, інформаційне та інтелектуальне забезпечення, підтримка держави, а також координація дій та ефективне співробітництво із Світовою Організацією Торгівлі (СОТ).

Встановлено, що в умовах членства України у СОТ молокопереробним підприємствам для здійснення ефективного інвестування та виробництва конкурентоспроможної продукції необхідно в інвестиційному процесі використовувати дешевші інвестиційні ресурси. Заходами в цьому напрямку можуть бути, в першу чергу, їх диверсифікація – продаж власних цінних паперів (для ВАТ та ЗАТ) та, по-друге, використання фінансового лізингу як альтернативного джерела ресурсів інвестування. На наш погляд, останній допоможе молокопереробним підприємствам розв'язати ряд проблем: оновити матеріально-технічну базу виробництва, не вилучати з обігу велику суму грошових коштів, яку необхідно було б мати на придбання такого оснащення, економія витрат на використання фінансового лізингу перед банківським кредитом.

Нами пропонується здійснювати фінансовий лізинг на молокопереробних підприємствах за таким механізмом – рисунок 4. Отже, на наш погляд, в якості об'єктів лізингу можуть виступати: продуктивна худоба, обладнання, транспортні засоби та інші основні засоби. Також на умовах лізингу доцільно залучати таке обладнання з розливу молочної продукції у пластикову пляшку, яка виготовлена італійською компанією «АСМА». Потужність такої лінії складає 15 тис. пляшок за годину різної місткості – 450 г або 900 г. Також ефективним є обладнання шведської компанії «Альфа-Лавал» – Tetra Pak з розливу пастеризованих молочних продуктів в упаковку Tetra Brik Square місткістю 1 л. Її потужність розрахована на 6 тис. пакетів за годину, лінії

французького виробника по упаковці та фасуванню десертів з творогу, яка формує пластикові ванночки місткістю 125 г та 200 г., а також пакувального обладнання фірми «Трепко», яке враховує розширення видів упаковки, продуктів пакування, подовження термінів їх споживання та робить процес переробки молока замкнутим. Встановлення такого обладнання також є напрямом диверсифікації продукції.

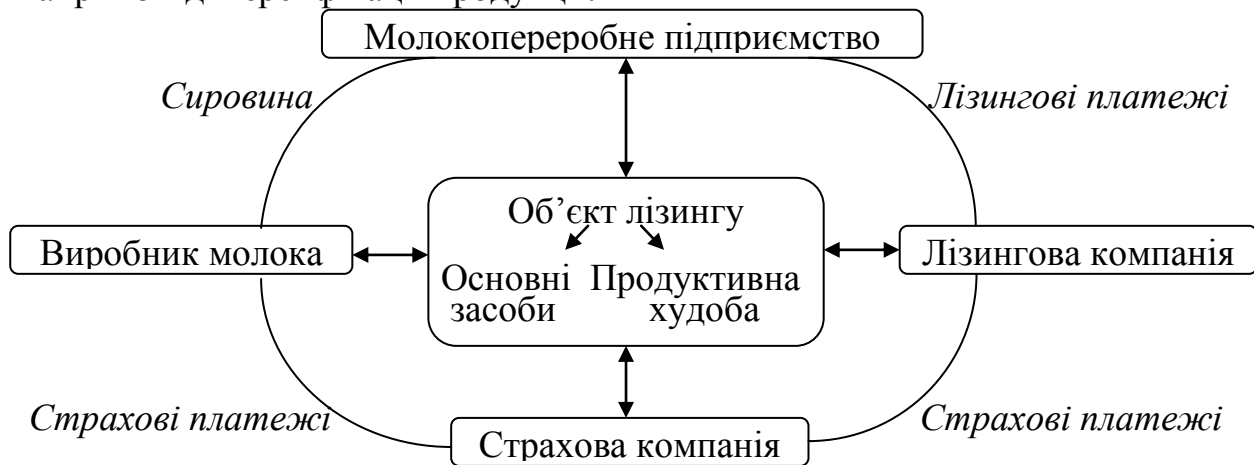

Рис. 2 Алгоритм здійснення фінансового лізингу молокопереробними підприємствами

З рисунку 2 видно, що використання фінансового лізингу молокопереробними підприємствами за такою схемою дозволяє їм забезпечити собі технічне оновлення та безперебійну поставку молока-сировини, підтримуючи тим самим його виробника, що дає змогу стабілізувати роботу молочної галузі. З проведеного аналізу діяльності досліджуваних підприємств видно, що механізми фінансового лізингу в молокопереробній галузі поширені досить мало. Саме тому лізингові відносини обов'язково потребують гарантій, які забезпечуються підписанням угоди про страхування, тобто приєднується четвертий суб'єкт лізингових відносин – страхова компанія. Остання виступає гарантом того, що у випадку отримання підприємством-страхувальником різного роду збитку, вона зобов'язується виплатити страхову суму.

Молокопереробні підприємства самостійно обирають найважливіші напрями своєї інвестиційної діяльності. Тому, потреба в інвестиціях формується підприємством за конкретними напрямками інвестування, кожен з яких потребує попередньої розробки інвестиційних проектів з метою визначення майбутнього корисного результату, виявлення можливих ризиків та встановлення строків окупності. Управління ефективністю інвестування передбачає проведення саме таких розрахунків. Тому нами було розраховано показники оцінки ефективності за двома проектами, які за даними бізнес-планів досліджуваних молокопереробних підприємств мають бути реалізовані. Підприємства ВКФ «Агромарін» та ВАТ «Арцизький маслозавод» реалізують інвестиційний проект, який передбачає налагодження виробництва вершкового масла, та розглядають такі варіанти купівлі масловиготовлювача: проект А – фірма ВАТ «Одеський механічний двір», вартість 20300,0 грн.; проект Б – фірма ТОВ «Тронка-Агротех», вартість 18600,0 грн. В результаті розрахунків

нами були отримані такі дані (табл. 5).

Таблиця 5

Показники оцінки ефективності інвестиційних проектів

Показник	Проект А	Проект Б	Проект А до проекту Б
ЧПД, тис. грн.	1517,0	2195,0	<
ВНД, %	2,47	2,26	>
ІД, грн.	1,07	1,12	<
ПО _д , років	2,8	4,5	<
S, тис. грн.	381,3	497,8	<
x (коеф. варіації)	25,1	22,5	<

Підсумовуючи проведені розрахунки можна зробити висновок, що проект Б є більш інвестиційно привабливим, тому його необхідно приймати до експлуатації. Проведення таких розрахунків є необхідним в забезпеченні правильного вибору напрямку інвестування молокопереробних підприємств та його ефективності.

Оскільки на досліджуваних молокопереробних підприємствах відсутнє чітке та ефективне управління інвестиційним розвитком, то нами були запропоновані такі пріоритетні напрями інвестування: диверсифікація інвестиційної діяльності (придбання акцій комерційних банків; здійснення інших фінансових інвестицій; обладнання високотехнологічних пунктів збору сировини; інвестиції у сировинну базу), диверсифікація виробничої діяльності (придбання виробничих ліній для нових видів продукції; придбання устаткування (сушильних та вакуум-апаратів) для переробки вторинної сировини – сироватки та молочного відвійку з метою виробництва казеїну та сухого молока, яке зараз користується великим попитом у Світі; будівництво цехів для виробництва різних видів молочної продукції), покращення існуючих технологій (придбання або лізинг високотехнологічних ліній з переробки молока, холодильного устаткування; будівництво сучасних пунктів прийому молока) та здійснення інновацій (розробка «ноу-хау» з виробництва продукції, проведення досліджень з покращення якості молочної продукції та їх впровадження у виробництво). Здійснення інвестицій за такими напрямками дозволить підприємствам з переробки молока підвищити ефективність інвестиційного процесу та виробництва в цілому.

Для підвищення інвестиційної привабливості галузі, та самих молокопереробних підприємств, необхідно удосконалювати економічні взаємозв'язки між виробниками та підприємствами переробки молока за допомогою кластерної форми організації виробництва. Оскільки при такій взаємодії всіх ланок виробничого процесу їх зусилля та всі можливі засоби реалізації останніх спрямовані на досягнення максимального результату та синергетичного ефекту. Отже, пропонуємо створити кластер молокопродукції південного регіону, до якого входитимуть підкластери:

- 1) підприємств виробників молока та селянських господарств;
- 2) навчальних закладів по підготовці кваліфікованих кадрів (Одеська національна академія харчових технологій, Одеський державний

аграрний університет);

3) молокопереробних підприємств з розвиненим транспортним цехом.

До зазначених підкластерів долучити банківські установи, конструкторські і інноваційні підприємства та маркетингову групу по збуту продукції. Ефективність кластерної взаємодії полягає в наступному: зростає продуктивність праці; поживляються інноваційні процеси та забезпечується висока спеціалізація; розширюється доступ до ринків збуту; підвищується кваліфікація робочої сили; є можливість формування нових підприємств; забезпечується високий рівень економічного розвитку та конкурентоспроможності.

ВИСНОВКИ

У дисертаційному дослідженні здійснено теоретичне узагальнення та запропоновано нові підходи з питань управління ефективністю інвестування підприємств з переробки молока задля їх сталого економічного функціонування та розвитку в умовах СОТ. Дослідження цих питань дозволило сформулювати висновки теоретичного, науково-методичного та практичного характеру.

1. Сучасне управління інвестиційним процесом на підприємстві визначається методикою та принципами інвестиційного менеджменту, основною дієвою складовою якого є стратегія інвестування. Остання будується у відповідності із інвестиційною політикою переробного підприємства, яка полягає у відборі та реалізації найбільш ефективних проектів інвестування.

2. Загальний процес управління інвестиціями включає такі складові елементи: управління реальними, фінансовими інвестиціями і формуванням інвестиційних ресурсів, та будується з урахуванням принципів єдності інтересів, страхування та максимальної ефективності інвестицій. При цьому ми пропонуємо структурувати форми реального інвестування на такі, що підтримують техніко-технологічну базу підприємства та ті, які розвивають її через удосконалення й нарощування виробництва; при управлінні інвестиційними ресурсами брати до уваги галузеві особливості та враховувати такі основні показники: середньозважену вартість залученого капіталу та ефект фінансового леверіджу.

3. На рівні підприємства запропоновано альтернативне визначення поняття «інвестиції», яке визначає його сутність як вкладення капіталу підприємства у всіх його формах з метою підвищення ефективності виробництва в майбутньому; також систематизовано класифікацію інвестицій за 11 ознаками та визначено основні показники оцінки їх ефективності (реальних, фінансових та в цілому інвестиційного процесу) з метою підвищення ефективності та удосконалення управління інвестиційним процесом молокопереробних підприємств.

4. Встановлено, що на скорочення виробництва молока в 2007 р. відносно 1990 р. на 532,3 тис. т. вплинуло два фактори: скорочення поголів'я корів (на 613,97 тис. голів) та незначне зростання (з 2,651 до 3,363 т) середньорічного надою на одну корову (на 81,67 т). Відповідно це призвело до зменшення виробництва молока та молочної продукції за аналізований період.

Аналіз інших показників доводить наявність невикористаних інвестиційних можливостей підприємств з переробки молока.

5. У Одеській області на кінець 2007 року налічувалось 29 підприємств з переробки молока, але сучасні обсяги освоєних ними інвестицій незначні та не повною мірою відповідають потребам їх розвитку. Позитивним моментом є скорочення загального рівня збитковості молокопереробних підприємств, що стимулює їх інвестиційний процес. За досліджуваний період в складі сукупних інвестицій молокопереробних підприємств найбільшу частку займають реальні інвестиції (до 99 %), а фінансові – лише 1-2 %.

6. До основних тенденцій інвестиційного розвитку підприємств молокопродуктового підкомплексу Одеського регіону можна віднести: позитивну динаміку освоєних інвестиційних ресурсів відносно середньорічної їх суми (14713 тис. грн.); зростання капіталовіддачі інвестицій протягом 2002-2007 років; збільшення щорічної суми освоєних інвестицій на одне молокопереробне підприємство на 25,17 грн. Але цей процес має певні негативні риси, такі як несистематизований характер та недосконалість управління.

7. Основним показником результативності інвестиційного процесу є фінансовий результат діяльності підприємств. В цілому по молокопереробній галузі Одеської області в 2006 та 2007 роках отримано прибуток (173327,0 та 8847,2 тис. грн. відповідно), що підтверджує ефективність їх інвестиційного процесу. Показник чистих інвестицій досліджуваних підприємств за аналізований період має неоднозначну динаміку: за 2005-06 рр. – зростання, а у 2007 році відносно 2005 року спостерігається незначне його скорочення, що засвідчує недостатню ефективність інвестиційного процесу.

8. Важливими складовими механізму підвищення ефективності інвестування молокопереробних підприємств є удосконалення їх інвестиційної стратегії, застосування основних засад інвестиційного менеджменту і методики SWOT-аналізу, обов'язкове страхування ризиків при експлуатації інвестиційних проектів та створення центрів інвестиційної відповідальності – інженерних груп на кожному підприємстві і встановлення ними ефективного контролю на всіх етапах здійснення процесу інвестування.

9. Одним з етапів управління інвестиціями на підприємстві є ефективний вибір джерел та пріоритетних напрямів інвестування. Саме з метою зростання ефективності інвестування нами обґрунтовано необхідність впровадження фінансового лізингу в діяльність молокопереробних підприємств в якості альтернативного джерела інвестиційних ресурсів перед банківським кредитуванням. Також виявлено і запропоновано основні напрями інвестування підприємств з переробки молока, які включають інноваційне та фінансове інвестування, розвиток техніко-технологічної бази, реконструкцію, нове будівництво та оновлення основних засобів. Відповідно до цього проведено оцінку ефективності пріоритетних реальних інвестиційних проектів досліджуваних підприємств, що доводить необхідність придбання масловиготовлювача фірми ТОВ «Тронка-Агротех» вартістю 18600,0 грн. станом на 01.01.2007 р.

10. З метою підвищення інвестиційної привабливості та,

відповідно, зростання ефективності інвестування молокопереробних підприємств в умовах членства України у СОТ забезпечити реалізацію державної підтримки, до обов'язків органів управління інвестиційною діяльністю на всіх рівнях або при підрозділах Міністерства аграрної політики у Одеському регіоні включити розробку перспективних програм розвитку молочної галузі, здійснення систематичного аналізу результатів реалізації інвестиційних проектів та впровадження науково-технічних розробок, створити з цією метою експертно-аналітичні групи. Дієвим напрямом підвищення ефективності інвестування зазначених підприємств є також організація кластерної форми виробництва, що забезпечується наявністю усіх необхідних факторів – сировинного, інноваційного, фінансово-інвестиційного та інформаційного.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

У фахових наукових виданнях:

1. Миронюк Т. І. Ефективність інвестування молокопереробної галузі / Т. І. Миронюк // Аграрний вісник Причорномор'я: Зб. Наук. Праць Одеського державного аграрного університету. – Одеса, 2006. – № 36. – С. 167–170.
2. Миронюк Т. І. Сучасний стан молокопереробної галузі / Д. Ф. Харківський, Т. І. Миронюк // Наукові праці ОНАХТ / Міністерство освіти і науки України. – Одеса: 2007. – Вип. 31. – Т. 2. – С. 134–137.
3. Миронюк Т. І. Визначення ефективності інвестицій молокопереробних підприємств / Т. І. Миронюк // Аграрний вісник Причорномор'я: Зб. наук. праць Одеського державного аграрного університету. – Одеса, 2007. – № 37. – С. 205–208.
4. Миронюк Т. І. Економічні умови інвестування молокопереробних підприємств (на прикладі Одеської області) / Т. І. Миронюк // Економіка: проблеми теорії та практики: Збірник наукових праць. – Випуск 237: В 6 т. – Т. III. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2008. – С. 568–573.
5. Миронюк Т. І. Розробка стратегії інвестиційного розвитку молокопереробних підприємств / Т. І. Миронюк // Наукові праці Південного філіалу Національного університету біоресурсів і природокористування України «Кримський агротехнологічний університет», академічні науки 119, – Сімферополь, 2009. – С. 287–291.
6. Миронюк Т. І. Аналіз інвестування підприємств молокопереробної галузі / Т. І. Миронюк // Науково-теоретичний фаховий журнал «Вісник аграрної науки Причорномор'я» Миколаївського державного аграрного університету. – Випуск 1(48). – Миколаїв, 2009. – С. 141–146.
7. Миронюк Т. І. Інвестиційна діяльність молокопереробних підприємств Одеської області / Т. І. Миронюк // Економіка: проблеми теорії та практики: Збірник наукових праць. – Випуск 252. – Т. I. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2009. – С. 173–178.

В інших виданнях:

8. Миронюк Т. І. Розвиток молокопереробних підприємств: роль інвестицій / Т. І. Миронюк // Збірник наукових праць молодих учених,

аспірантів та студентів ОНАХТ. – Одеса, 2007. – С. 80–81.

9. Миронюк Т. І. Проблеми сировинної бази молокопереробних підприємств / Т. І. Миронюк // Інноваційні технології в науці, підготовці та перепідготовці фахівців. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції 17 – 18 травня 2007 р. Одеса: Інститут фінансів Українського державного університету економіки та фінансів (ОІФ УДУЕФ), 2007. – С. 94 – 97.

10. Миронюк Т. І. Перспективи розвитку молокопереробної галузі в умовах вступу до СОТ / Т. І. Миронюк // Управлінські аспекти підвищення національної конкурентоспроможності / Матеріали II міжнародної науково-практичної конференції 17 – 19 жовтня 2008 р. – Сімферополь: видавничий центр Кримського інституту бізнесу, 2008. – С. 151–154.

11. Миронюк Т. І. Оцінка інвестиційної привабливості молокопереробних підприємств / Т. І. Миронюк // Сучасний менеджмент: моделі, стратегії, технології: Матеріали міжвузівської студентської науково-практичної конференції. 23 квітня 2008 р. – Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2008. – С. 65 – 69.

12. Миронюк Т. І. Визначення ефективності використання фінансового лізингу молокопереробними підприємствами / Т. І. Миронюк // Економіка харчової промисловості: щоквартальний науковий журнал. – 2009. № 1. – С. 24 –27.

13. Миронюк Т. І. Підвищення ефективності інвестиційного розвитку молокопереробних підприємств / Д. Ф. Харківський, Т. І. Миронюк // Економіка харчової промисловості: щоквартальний науковий журнал. – 2009. № 3. – С. 11 – 16.

АНОТАЦІЯ

Миронюк Т.І. Управління ефективністю інвестування молокопереробних підприємств. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (економіка сільського господарства і АПК). – Південний філіал Національного університету біоресурсів і природокористування України «Кримський агротехнологічний університет», м. Сімферополь, 2010.

В роботі розкрито результати теоретичних та практичних досліджень управління ефективністю інвестиційного процесу на підприємствах з переробки молока з метою його покращення для забезпечення стабільної їх виробничої діяльності та фінансової стійкості в сучасних економічних умовах господарювання.

Досліджено економічні умови діяльності, здійснення інвестиційного процесу та тенденції розвитку молокопереробних підприємств Одеської області. Проведена оцінка ефективності інвестування, результати якої доводять необхідність удосконалення управління нею. З цією метою досліджено концептуальні засади системи управління інвестиційною діяльністю молокопереробних підприємств та її складові, які потребують подальшої

розробки. Зокрема запропоновано введення центрів інвестиційної відповідальності, які координуватимуть інвестиційний процес досліджуваних підприємств. Здійснено формування ефективних шляхів залучення інвестиційних ресурсів, головним чином – впровадження фінансового лізингу, також запропоновані пріоритетні напрями інвестування підприємств з переробки молока. Досліджено проблеми визначення та підвищення інвестиційної привабливості підприємств молочної галузі, особливо в умовах СОТ. Основними напрямками розв’язання цієї проблеми для молокопереробних підприємств є: активізація державної підтримки, збалансування закупівельних цін на молоко, впровадження кластерної форми організації виробництва та інші.

Ключові слова: інвестиції, молокопереробні підприємства, ефективність, джерела інвестування, державне регулювання, інвестиційний проект, стратегія інвестування, інвестиційна привабливість, конкурентоспроможність, управління.

АННОТОЦІЯ

Миронюк Т.И. Управление эффективностью инвестирования молокоперерабатывающих предприятий. – Рукопись.

Диссертация на соискание учёной степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.04 – экономика и управление предприятиями (экономика сельского хозяйства и АПК). – Южный филиал Национального университета биоресурсов и природопользования Украины «Крымский агротехнологический университет», г. Симферополь, 2010.

Диссертационная работа посвящена вопросам усовершенствования и внедрения совершенного управления эффективностью инвестирования на молокоперерабатывающих предприятиях.

В работе изложены результаты теоретических и практических исследований управления инвестиционным процессом на предприятиях по переработке молока с целью его улучшения для обеспечения их стабильной производственной деятельности и финансовой устойчивости в современных экономических условиях хозяйствования.

Обоснована методика оценки эффективности инвестиционных проектов с целью повышения отдачи инвестиций и их расширения. К показателям оценки эффективности реальных инвестиций относятся: чистый приведенный доход, внутренняя норма и индекс доходности, период окупаемости; финансовых – полученный процент или ставка процента по депозитам. Показатели оценки совокупного годового эффекта инвестиций включают: коэффициент рентабельности, оборота и капиталоотдачу инвестиций.

Проведена оценка и анализ экономических условий деятельности молокоперерабатывающих предприятий, которые в той или иной мере влияют на осуществление инвестиционного процесса. Установлено, что развитие исследуемых предприятий возможно в основном за счёт интенсивных факторов, которые базируются на результатах инвестиционной деятельности. Проведена оценка осуществления

инвестиционного процесса, факторов и тенденций его развития на исследуемых предприятиях. Её результаты подтверждают преобладание реального инвестирования, что обусловлено первоочередной потребностью развития материально-технической и технологической базы предприятий молочной отрасли Одесской области. Положительная черта инвестирования – увеличение объёмов освоенных инвестиционных ресурсов за рассмотренный период, хотя неоднозначным является то, что они финансируются за счёт собственных ресурсов и кредитов банков, поэтому необходимо их диверсифицировать. Рассчитаны показатели эффективности инвестирования, основным из которых является капиталотдача. Среднее значение этого показателя за 2003 - 2007 гг. составляет 16,55 грн., в целом прослеживается его увеличение с 2002 по 2007 гг. – в 2,6 раза. Доказано, что на рост этого показателя влияет объём инвестиций на одно молокоперерабатывающее предприятие, т. е. чем больше инвестиций приходится на одно предприятие, тем больше объём полученной прибыли и, соответственно, уровень эффективности. Исследования инвестиционного процесса, показателей финансовой устойчивости предприятий по переработке молока показали их высокий инвестиционный потенциал. Его эффективное использование требует усовершенствования действия рычагов управления эффективностью (внедрения в практическую деятельность положений инвестиционного менеджмента, SWOT-анализа, контроллинга), государственной поддержки, уменьшения расходов по привлечению кредитов, удешевления энергетических ресурсов, решения проблем законодательной базы по вопросам инвестирования и т.п.

Доказана необходимость усовершенствования политики управления этим процессом. С этой целью исследованы концептуальные положения системы управления инвестиционной деятельностью молокоперерабатывающих предприятий и её составляющие, которые необходимо разрабатывать в дальнейшем. Обоснован механизм управления инвестиционным процессом, который построен с учётом таких принципов: формирование наиболее привлекательных экономических условий и возможностей для осуществления инвестиций, учёта и единства интересов всех участников инвестиционного процесса, страхования инвестиций, установления эффективного контроля над выполнением инвестиционных проектов. Предложено введение центров инвестиционной ответственности, которые будут координировать инвестиционно-инновационный процесс на предприятиях по переработке молока. Проведено исследование эффективных путей формирования инвестиционных ресурсов, главным образом – внедрение финансового лизинга, механизмы которого почти не используются на исследуемых предприятиях. Это позволит поднять финансовое состояние предприятий молочной отрасли за счёт отвлечения меньших ресурсов, чем на единовременную покупку объекта основных средств, а также наладить стабильную работу производителей молока. Необходимость в инвестиционных ресурсах формируется на основании решения первоочередных проблем хозяйствования, поэтому предложены приоритетные направления инвестирования предприятий по переработке молока: приобретение акций коммерческих банков, оборудование высокотехнологических пунктов приёма молока, инвестирование развития

сырьевой базы, покупка производственных линий по производству новых видов продукции и оборудования для переработки вторичного сырья, улучшение существующих технологий и осуществление инноваций.

Исследованы проблемы определения и поднятия инвестиционной привлекательности предприятий молочной отрасли, особенно в условиях ВТО. Основными направлениями решения этой проблемы для предприятий по переработке молока являются: сбалансирование закупочных цен на молоко, активизация государственной поддержки, внедрение кластерной формы организации производства и другие.

Ключевые слова: инвестиции, молокоперерабатывающие предприятия, эффективность, источники инвестирования, государственное регулирование, инвестиционный проект, стратегия инвестирования, инвестиционная привлекательность, конкурентоспособность, управление.

SUMMARY

Mironyuk T.I. Investment efficiency management of the dairy enterprises. – Manuscript.

The dissertation for obtaining of a scientific degree of Candidate of Economic Science on a specialty 08.00.04 – Economy and management of enterprises (Agricultural economy and agro-industrial complex). – Southern branch of National university of bioresources and natureusage of Ukraine «Crimean agro technological university», Simferopol, 2009.

Theoretical and practical researches results of management by investment process at the enterprises on processing milk with the purpose of its improvement for maintenance of their stable industrial activity and financial stability in modern economic conditions of managing have been opened.

Economic conditions of activity, carrying out of investment process and the tendency of development dairy enterprises of the Odessa region have been investigated. The estimation of investment efficiency which results prove necessity of improvement of management of it has been lead. With this purpose, conceptual positions of a control system by investment activity dairy enterprises and its components which are necessary for developing in the further have been investigated. Introduction of the centers of the investment responsibility which will coordinate investment process at the investigated enterprises has been offered. Formation of effective ways of introduction of investment resources, mainly - introduction of financial leasing has been lead, priority directions of investment of the enterprises on processing milk also have been offered. Problems of definition and raising of investment appeal of the enterprises of dairy branch, especially in conditions of WTO have been investigated. The basic directions of the decision of this problem for dairy enterprises is: activity of the state support, balancing procurement prices of milk, introduction of cluster organizations of manufacture and others.

Keywords: the investments, dairy enterprises, efficiency, sources of investment, state regulation, investment project, investment strategy, investment appeal, competitiveness, management.

Підписано до друку 16.12. 2009 р. Формат 60 х 84/16
Папір офсетний. Гарнітура таймс. Друк офсетний.
Ум. друк. арк. 1,0. Наклад 100 прим.

Віддруковано з готового оригінал-макету в СПД „Григоренко”

65044, Україна, м. Одеса, Канатна, 60
(Свідоцтво серія BO1 № 342556 від 18.05.1998 р.)